

«ФІЛЬТРАЦІЯ» ЯК СЕРІЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ РОСІЇ:

від збору персональних
даних до катувань

МЕДІЙНА
ІНІЦІАТИВА
за права людини

2022

КАРТА ФІЛЬТРАЦІЙНИХ ТАБОРІВ

10 с. Бугас,
вул. Радянська, 35
Сільська адміністрація

**11 Автодорога
«Сніжне –
Маринівка», 11-й км,**
Фільтраційний пост
«Степанівка»

**12 Траса «Одеса –
Мелітополь – Ново-
азовськ», 619-й км**
Фільтраційний пост
«Мангуш»

13 с. Оленівка
Фільтраційна в'язниця
на базі колишньої
Єнакієвської колонії
суворого режиму № 52

14 с. Оленівка,
фільтраційна в'язниця
на базі колишньої
Волноваської виправної
колонії № 120

15 м. Донецьк,
вул. Червоноармійська, 4
СІЗО

5 м. Новоазовськ,
вул. Комунарів, 69
«Новоазовський
районний відділ МВС»

6 с. Нікольське,
вул. Леніна, 92
«Володарський
районний відділ МВС»

7 с. Мангуш,
вул. Титова, 63
«Першотравневий
районний відділ МВС»

8 с. Старобешеве,
пр. Паші Ангеліної, 30
«Старобешівський
районний відділ МВС»

9 с. Безіменне,
вул. Радянська, 48
Фільтраційний пост
«Безіменне»

1 с. Анадоль,
Волноваський район

2 м. Амвросіївка,
вул. Карла Лібкнехта, 65
Фільтраційний пост
«Успенка»

3 м. Докучаєвськ,
вул. Незалежності, 19
«Докучаєвський
міський відділ МВС»

4 м. Донецьк,
вул. Аксакова, буд. 56
«Ленінський районний
відділ Донецького
міського управління
внутрішніх справ МВС»

16 м. Старобільськ,
вул. Айдарська, 20,
відділ поліції

17 с. Чорнухине,
пров. Студентський, 2,
Чернухінська виправна
колонія № 23

18 м. Луганськ,
вул. 23-я вулиця, 4
СІЗО

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

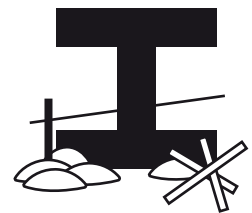
24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ

Російська Федерація без оголошення війни розпочала повномасштабне вторгнення в Україну. Її війська швидко захопили значну територію Донецької, Луганської, Херсонської, Харківської, Запорізької, Київської, Чернігівської і Сумської областей.

Там, де армія РФ закріпилася, Росія встановила окупаційну адміністрацію, розпочавши так звану фільтрацію населення. Через цю процедуру мають пройти абсолютно всі жителі новоокупованих територій України від 14 років. За свідченням очевидців, фільтрація має три рівні.

ПЕРШИЙ РІВЕНЬ ФІЛЬТРАЦІЇ: ПОПЕРЕДНЯ

Вона відбувається на блокпостах під час виїзду з окупованого Росією населеного пункту або в самому місті чи селі. У людини перевіряють документи, речі, можуть провести обшук житла чи автомобіля. Після цього її скеровують у спеціальні пункти, де розгорнуті фільтраційні табори.

На блокпосту в Мангуші мене і мою доньку перевірили на місці, а чоловіка з сином забрали в середину блокпоста. Їх роздягнули, перевірили на предмет наколок, потертостей від зброї тощо. І коли сина роздягали, вони побачили, що він одягнений у натільну одягу ЗСУ – зелену футболку військовослужбовця. І все. Його вивели під дулами двох автоматів.

Галина (ім'я змінено з міркувань безпеки) про с. Мангуш, Донецька область

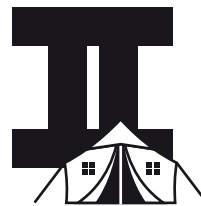
Я був представником влади, тож коли почалася фільтрація, до мене в Анадолі прийшли представники так званих силових структур окупантів. Хотіли дізнатися більше про місцеву владу, зв'язки з СБУ, місце розташування українських військових. Запитували прізвища тих місцевих, хто міг допомагати українській армії, хто служив у Збройних силах України або мав зв'язки з «Азовом».

Олексій, представник місцевої влади, про с. Анадоль, Донецька область

У поліцейському відділі Старобільська мене залякували, казали, що посадять. Замахувалися, завдавали ударів по обличчю, спині, тілу. В якийсь момент сказали, що поведуть на фільтрацію. Вони намагалися виявити мою причетність до українських військових.

Юрій Березовський, активіст, про м. Старобільськ, Луганська область

ДРУГИЙ РІВЕНЬ ФІЛЬТРАЦІЇ: ТАБОРИ

Хоча фільтраційні заходи відбуваються на всій захопленій території України, фільтраційні табори здебільшого розташовані на окупованих територіях Луганської і Донецької областей. Другий етап – це основний вид фільтрації, після якого людину або відпускають, або затримують для подальшої перевірки. У чергах на фільтрацію люди стоять багато днів і тижнів. Під час перевірки на них чиниться психологічний і фізичний тиск, відомі випадки розстрілів.

Це найпринизливіше, через що я проходила. Нас роздягали. Когось – до трусів, когось – догола. Чоловіків відводили окремо. Там їх набагато довше тримали. Перевіряли також рюкзаки – усе вивертали. Перевіряли телефони, листування читали. Жінкам, які мали родичів чи друзів військових чи поліцейських, погрожували. Казали, що їх знайдуть. Обіцяли надіслати голови чоловіків у коробках.

Катерина, про с. Безіменне, Донецька область

Чоловік пішов переді мною. У нього перевірили документи, забрали паспорт, сказали відійти в бік, із кимось зідзвонилися, передали його особисті дані телефоном. Після розмови сказали, що його заберуть на допит. О 00:30 в кімнату зайшов військовий, назвав прізвище чоловіка, наказав вийти. Більше чоловік не вертався. Його мати намагалася дізнатися, куди його відвезли. Відповіли, що ніхто нам цього не скаже, що його потрібно було одразу розстріляти. Поки чоловіка не забрали, його попереджали, щоб готувався до катувань.

Вікторія, дружина мешканця Маріуполя, про с. Безіменне, Донецька область

Керував процесом чоловік у цивільному одязі. Він запитував, чи є серед нас свідки звірств, убивств, які здійснені руками українських військових. Ніхто йому нічого не відповів. Нам дали анкету, яку треба було заповнити: серія, номер паспорта, ім'я, знайомства з азовцями, есбеушниками, чи брав участь у військових діях, чи брали твої родичі у військових діях тощо. Після цього забрали паспорти. Взяли також відбитки пальців і долонь, сфотографували.

Денис Барабаш, студент, про с. Старобешеве, Донецька область

Нас привезли у село Безіменне у фільтраційний табір, там були жінки – військові з РФ. Нас повністю роздягали й оглядали. У мене був медальйон із тризубом, то вони вимагали назвати ім'я того, хто подарував. Я сказала, що не пам'ятаю. Телефони наші сканували, переписували всі контакти, відновлювали всі фото й взяли відбитки долонь.

Ганна Зайцева про с. Безіменне, Донецька область

“ Я ніколи не забуду розмову двох солдатів «ДНР»: «Що ти зробив з тими, хто не пройшов фільтрацію? — Застрелив десятьох, а далі не рахував, не цікаво». В кімнаті, куди я зайшла, було п'ять солдатів зі зброєю. Я була одна там і було дуже страшно. У мене почали підкошуватися ноги, коли той солдат, який лежав на матраці, сказав: «Не подобається? Попереду будуть ще жінки, знайдемо щось». Вони мене виштовхали. А батькові казали: «Чи не відрізати тобі вухо?» Його штовхали, а потім чимось важким вдарили по голові. В результаті на одному оці в нього повна втрата зору, а друге бачить, ніби крізь целофановий пакет. (з інтерв'ю currenttime.tv)

Марія Вдовиченко про с. Мангуш, Донецька область

ТРЕТІЙ РІВЕНЬ ФІЛЬТРАЦІЇ: СІЗО ТА КОЛОНІЇ

Це найжорстокіший і найкривавіший етап перевірки. Людей, які не пройшли перший чи другий рівень фільтрації, відправляють у слідчі ізолятори чи в'язниці на окупованій території України. Під час третього етапу фільтрації затриманих жорстоко катують, не дають їм достатньо їжі і води, утримують у нелюдських антисанітарних умовах, не надають медичної допомоги, вбивають.

“ Коли тебе привозять в ІТТ Донецька і не катують — це рідкість. Я бачив, що робили з українськими військовими, до них застосовували електричний струм. Ні про які Женевські конвенції не йдеться. Потім мене перевели в Оленівку. Умови там дуже жахливі. В одній камері нас було 40 людей, 30 людей спали, а 10 стояли, і ми так мінялися. На всіх нам давали п'ять літрів води. Санітарних умов взагалі не було. Крім цього, постійно всіх били.

Олексій про с. Оленівка, Донецька область

“ Тих, хто не пройшов фільтрацію, доставляють у приміщення колишньої виправної колонії № 52 у с. Оленівка Донецької області. Приміщення тюрми переповнені. При плановому ліміті колонії 850 осіб, зі слів свідків, на сьогодні там утримується не менш 3 тис. людей. Саме тут утримуються колишні правоохоронці, проукраїнські активісти та журналісти. А тепер стало відомо про другу фільтраційну тюрму в Оленівці — на базі колишньої Волноваської виправної колонії № 120.

Петро Андрющенко, радник Маріупольського міського голови

“ На російському кордоні мені погрожували, казали, що поїду на Луб'янку (мається на увазі головна будівля ФСБ, розташована в Москві на Луб'янській площі, — прим. МІПЛ), збиралися втрюх, вчотирьох, вп'ятьох — стояли і тиснули на мене. Потім мене кинули в підвал Чортківської поліції. В камері було ще троє чоловіків. Усі — зі Старобільська. ФСБ звинувачувала їх у створенні ДРГ, тому поводитися грубо. Їх били, погрожували засунути палки в дупи. Працівники ФСБ встановили мені на аватарки в Інстаграмі, Фейсбуку, Телеграмі і Вайбері літеру Z. Переписувалися від мого імені з людьми. Братові написали: «Ти мені не брат», а друзям — що вони мені не друзі. Ще писали всіляку нісенітницю на кшталт «Я чую ZoV». Потім мене повели на поліграф. Дроти причепили на пальці, а також там, де проходять артерії — біля серця, на животі, де діафрагма. Запитували, чи працюю зі спецслужбами, чи є їхні контакти, чи намагався свідомо приховати контакти з військовими. Я ледь свідомість не втратив.

Юрій Березовський про с. Чорткове Ростовської області РФ

“ Мене привезли в селище Нікольське, це 20 км від Розівки, у них там комендатура, там маріупольці проходять фільтрацію. Вони показали мені Сергія два рази. Перший раз — перед допитом, він був у наручниках, побитий. І потім — після допиту, він уже був без наручників, сидів в кріслі, я зрозуміла, що встати уже не може, по його обличчю було добре видно, як його допитували.

Ірина Дубченко, про с. Розівка Пологівського району Запорізької області

“ В Оленівській колонії четверо людей, також ув'язнених, ходять із великою каструлею та роздають баланду. На 150 людей у бараці — 30 тарілок і приблизно 15 ложок. Відчуття голоду там було завжди, навіть коли поїв. Ти стоїш, голодний, чекаєш, поки дійде твоя черга, щоб поїсти і бути знову голодним.

Ігор Талалай, волонтер, про с. Мангуш, Донецька область

МЕДІЙНА ІНІЦІАТИВА ЗА ПРАВА ЛЮДИНИ ВСТАНОВИЛА 18 МІСЦЬ РОЗТАШУВАННЯ ФІЛЬТРАЦІЙНИХ ТАБОРІВ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.

Однак цей перелік не є вичерпним, оскільки фільтраційні процеси відбуваються в усіх без винятку окупованих Росією населених пунктах, а також на блокпостах. За інформацією Головного управління розвідки Міноборони України, людей із окупованого м. Рубіжного Луганської області вивозили на фільтрацію

в Старобільськ, Луганськ і Сорокине, тоді як із захопленої Попасної — в Первомайськ і Кадіївку Луганської області. Також є дані, що фільтраційний табір облаштовано у селі Велика Лепетиха Херсонської області. МІПЛ наголошує, що фільтраційні заходи щодо українців відбуваються і в Росії.

Медійна ініціатива за права людини (МІПЛ) — українська неурядова організація, започаткована у вересні 2016 року. Мета організації – поєднати журналістику та правозахист для виявлення та реагування на злочини росії проти України.

+380509945250 +380973900543

mipl.org.ua

[mihr_ua](https://twitter.com/mihr_ua)

[MedialInitiativeForHumanRights](https://www.facebook.com/MedialInitiativeForHumanRights)

[mipl.org.ua](https://www.instagram.com/mipl.org.ua)

[mipl.ua](https://www.telegram.me/mipl.ua)

За фінансової підтримки чеської організації People in Need, у рамках ініціативи SOS Ukraine. Зміст публікації не обов'язково збігається з їхньою позицією.